Europaparlamentet
2024-2029

ANTAGNA TEXTER

P10_TA(2025)0136

Elnäten som ryggrad i EU:s energisystem

Europaparlamentets resolution av den 19 juni 2025 om elnäten som ryggrad i EU:s energisystem (2025/2006(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194,

– med beaktande av kommissionens meddelande ”Kraft till en klimatneutral ekonomi: En EU-strategi för integrering av energisystemet” av den 8 juli 2020 (COM(2020)0299),

– med beaktande av kommissionens meddelande ”Elnät, den felande länken – en EU-handlingsplan för elnät” av den 28 november 2023 (COM(2023)0757),

– med beaktande av kommissionens rapport ”Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy” från januari 2025[1],

– med beaktande av kommissionens meddelande ”Handlingsplan för överkomliga energipriser – Tillvarata det verkliga värdet av energiunionen för att trygga överkomlig, effektiv och ren energi för alla i EU” av den 26 februari 2025 (COM(2025)0079),

– med beaktande av kommissionens meddelande ”Given för en ren industri: en gemensam färdplan för konkurrenskraft och fossilfrihet” av den 26 februari 2025 (COM(2025)0085),

– med beaktande av kommissionens meddelande ”Handlingsplan för Europas fordonsindustri” av den 5 mars 2025 (COM(2025)0095),

---

1 European Commission: Directorate-General for Energy, Artelys, LBST, Trinomics, Finesso, A. m.fl., *Investment needs of European energy infrastructure to enabling a carbon carbon economy – Final report*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2025.

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1153 av den 7 juli 2021 om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1316/2013 och (EU) nr 283/2014[1] (FSE-förordningen),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 av den 30 maj 2022 om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur och om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2009, (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 och av direktiven 2009/73/EG och (EU) 2019/944, och om upphävande av förordning (EU) nr 347/2013[2] (TEN-E-förordningen),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU[3],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el[4],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652[5] (direktivet om förnybar energi),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda[6],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad[7],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1747 av den 13 juni 2024 om ändring av förordningarna (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 vad gäller förbättring av utformningen

---

1 EUT L 249, 14.7.2021, s. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj.
2 EUT L 152, 3.6.2022, s. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj.
3 EUT L 158, 14.6.2019, s. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj.
4 EUT L 158, 14.6.2019, s. 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj.
5 EUT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj.
6 EUT L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj.
7 EUT L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj.

av unionens elmarknad[1] (förordningen om elmarknadens utformning),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013[2], som återspeglar EU:s elsammanlänkningsmål,

– med beaktande av rådets slutsatser om främjande av hållbar elnätsinfrastruktur, som godkändes av rådet (transport, telekommunikation och energi) vid mötet den 30 maj 2024,

– med beaktande av sin resolution av den 10 juli 2020 om en övergripande EU-strategi för energilagring[3],

– med beaktande av sin resolution av den 19 maj 2021 om en europeisk strategi för integrering av energisystem[4],

– med beaktande av rapporten från januari 2023 från EU:s byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) om metoder för att fastställa överförings- och distributionstariffer för el i Europa,

– med beaktande av Acers rapport ”Demand Response and other distributed energy resources: what barriers are holding them back?” av den 19 december 2023,

– med beaktande av rapporten från april 2025 från det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (Entso-E) ”Bidding Zone Review of the 2025 Target Year”[5],

– med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

---

1 EUT L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj.

2 EUT L 328, 21.12.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj.

3 EUT C 371, 15.9.2021, s. 58.

4 EUT C 15, 12.1.2022, s. 45.

5 Europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (Entso-E), ”Bidding Zone Review of the 2025 Target Year”, april 2025, https://eepublicdownloads.blob.core.windows.net/public-cdn-container/clean-documents/Network%20codes%20documents/NC%20CACM/BZR/2025/Bidding_Zone_Review_of_the_2025_Target_Year.pdf.

– med beaktande av betänkandet från utskottet för industrifrågor, forskning och energi (A10-0091/2025), och av följande skäl:

A. Elnät är nödvändiga för att unionen ska kunna genomföra sin omställning till ren energi och leverera förnybar energi samtidigt som den stöder ekonomisk tillväxt och välstånd. Ineffektivitet och brist på fullständig integration har en negativ inverkan på energipriserna för konsumenter och företag.

B. Mot bakgrund av den ökande efterfrågan på el krävs betydande investeringar och uppgraderingar, jämte tillsyn, för att öka den gränsöverskridande och nationella överföringskapaciteten och modernisera infrastrukturen, för ett koldioxidsnålt, flexibelt, mer decentraliserat, digitaliserat och resilient elsystem.

C. Dåliga anslutningsmöjligheter och flaskhalsar i näten är några av de främsta orsakerna till att EU inte fullt ut kan dra nytta av den betydande installerade kapaciteten för vind- och solenergi och därmed säkerställa överkomliga priser för hushåll och industri. Avsaknaden av en stark sammanlänking mellan regioner med olika natur- och klimatförhållanden leder till överproduktion av energi och administrativ begränsning av förnybar produktion i vissa regioner, medan andra regioner kämpar med otillräcklig tillgång och höga priser.

D. Systemansvariga för överföringssystem är mycket viktiga för att integrera havsbaserad förnybar energi i EU:s nät, särskilt för dem som är anslutna till mer än en marknad. Om de systemansvariga för överföringssystem inte tillhandahåller den överenskomna nätkapaciteten bör utvecklare få ersättning för förlorad exportkapacitet, finansierad genom intäkter från överbelastning. Sådan ersättning bör fördelas rättvist mellan systemansvariga för överföringssystem och vara förenlig med principerna om icke-diskriminering och maximering av gränsöverskridande handel. Detta visar hur viktigt det är att upprätthålla ett fungerande stamnät för sammanlänkningar, eftersom brister i sammanlänkningskapaciteten kan leda till kostnader för både producenter och systemansvariga för överföringssystem.

E. Europa kommer endast att nå sina mål för utfasning av fossila bränslen om det finns en samordnad, alleuropeisk strategi för planering av elsystem, som sammanlänkar gränser, sektorer och regioner.

F. Planeringen av elöverförings- och eldistributionsnäten måste samordnas för att säkerställa en effektiv utveckling av EU:s elsystem.

G. EU:s elnät byggdes för en 1900-talsekonomi baserad på centraliserad elproduktion från fossila bränslen och måste moderniseras för att möta kraven från en digitaliserad ekonomi med

ökad elektrifiering och en högre andel decentraliserade och intermittenta förnybara energikällor.

H. Gränsöverskridande sammanlänkningar och infrastruktur för överförings- och distributionsnät är avgörande för integrerad förnybar energi, lägre kostnader för de europeiska konsumenterna och tryggare energiförsörjning.

I. Distributionsnätsprojekt är redan berättigade till medel ur Fonden för ett sammanlänkat Europa – Energi (FSE-E). Endast en liten andel har dock tilldelats distributionsnät enligt den senaste förteckningen över projekt av gemensamt intresse. FSE-E bör bättre återspegla distributionsnätens roll för uppnåendet av EU:s energi- och klimatmål.

J. Entso-E har beräknat att gränsöverskridande elinvesteringar på 13 miljarder euro per år fram till 2050 skulle minska systemkostnaderna med 23 miljarder euro per år.

K. Principen om att sätta energieffektivitet främst är en grundläggande princip i EU:s energipolitik och rättsligt bindande. Ett korrekt genomförande av denna princip kommer att minska energiförbrukningen betydligt och därmed minska behovet av investeringar i elnät och förbindelseledningar.

L. Det är viktigt att EU:s energipolitiska triangel, dvs. hållbarhet, försörjningstrygghet och överkomlighet, hålls i balans för en framgångsrik energiomställning och för ett tillförlitligt europeiskt energisystem.

M. Planering av energinät är en långsiktig process med nära koppling till investeringsstabilitet.

N. Behovet av flexibla energisystem förväntas fördubblas fram till 2030 mot bakgrund av den ökade andelen förnybar energi. Flexibilitet på efterfrågesidan är därför avgörande för nätstabiliteten. Enskilda medborgare, företag och gemenskaper som deltar på elmarknaden kan bidra till många fördelar för näten, såsom förbättrad systemeffektivitet, resiliens, investeringsoptimering, ökad social acceptans och lägre energikostnader. Allvarliga förseningar och inkonsekvenser i genomförandet av befintliga EU-bestämmelser om alla invånares tillgång till energi, efterfrågeflexibilitet och smart nätdrift är fortfarande ett problem.

O. Även om materialåtervinningen täcker mellan 40 % och 55 % av Europas aluminium- och kopparbehov måste ytterligare åtgärder övervägas för att öka återvinningskapaciteten, avfallsinsamlingen och effektiviteten i försörjningskedjan.

P. I kommissionens och den höga representantens gemensamma meddelande ”EU:s handlingsplan för kabelsäkerhet” betonas vikten

av att säkerställa försörjningstryggheten för reservkabeldelar och lagerhållning av material och utrustning som behövs.

Q. Strömavbrottet på Iberiska halvön och i delar av Frankrike den 28 april 2025 visade bland annat hur viktigt det är att öka energinätets resiliens genom att säkerställa att det alltid är väl underhållet, skyddat och balanserat, bland annat genom flexibla systemtjänster och förbättrade gränsöverskridande förbindelseledningar, för att möjliggöra ett snabbt återställande i händelse av systemfel.

R. Systemansvariga på nationell och regional nivå har ett stort ansvar, särskilt när det gäller trygg energiförsörjning. Alla tillsynsuppgifter bör utföras av tillsynsmyndigheter som agerar i allmänhetens intresse. Vid sidan av dessa skyldigheter kan emellertid en stärkt roll för tillsynsmyndigheterna och Acer i planeringsprocesserna bidra till att åtgärda brister, såsom Entso-E:s nuvarande tioårsplan för nätutveckling, i enlighet med nätövervakningsrapporten. Samtidigt som man erkänner det ansvar som de systemansvariga för överföringssystemen har för utarbetandet av dessa scenarier kan Acers deltagande i ett tidigt skede i utarbetandet bidra till att riktlinjerna för utarbetandet av scenarierna följs i enlighet med TEN-E-förordningen.

S. Utvecklingen av förbindelseledningar kommer att bidra till att ytterligare integrera EU:s elmarknad, vilket inte bara ökar systemets flexibilitet och resiliens, utan även öppnar för stordriftsfördelar i produktionen av förnybar el.

T. Arbetskraften inom energisektorn kommer att behöva öka med 50 % för att man ska kunna utnyttja förnybar energi, elnät och energieffektivitetsteknik[1].

U. Små och medelstora företag är ryggraden i EU:s ekonomi, entreprenörskap och innovation. De utgör 99 % av företagen, skapar arbetstillfällen för mer än 85 miljoner EU-medborgare och genererar mer än 58 % av EU:s BNP.

V. Det är viktigt med ökad decentraliserad elproduktion och efterfrågeflexibilitet för att minska beroendet av centraliserad produktion, som lätt kan bli föremål för fysiska hot eller cyberhot, eller hotas av klimatrelaterade händelser.

1. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att fullt ut undersöka, optimera, modernisera och utöka sin elnätskapacitet, inklusive överföring och distribution. Parlamentet anser att elnäten är centrala i omställningen till en konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp senast 2050, en som kan rymma teknik för stora volymer intermittent förnybar energi och/eller förändrad efterfrågan

---

[1] Kommissionens meddelande ”Kompetensunionen” av den 5 mars 2025 (COM(2025)0090).

som drivs av ökad elektrifiering och framsteg inom digital teknik. Parlamentet noterar medlemsstaternas rätt att fastställa sin egen energimix.

2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, medlemsstaterna, Acer, EU DSO-enheten[1] och Entso-E[2] att utan dröjsmål genomföra åtgärderna i EU:s handlingsplan för elnät, handlingsplanen för överkomliga energipriser, reformen av EU:s elmarknad och direktivet om förnybar energi.

3. Europaparlamentet påpekar att slutförandet av integrationen av EU:s energimarknad kommer att spara upp till 40 miljarder euro årligen och att en femtioprocentig ökning av den gränsöverskridande elhandeln skulle kunna öka EU:s årliga BNP med 0,1 %[3].

Elnätens betydelse för den europeiska energiomställningen

4. Europaparlamentet välkomnar kommissionens meddelande om elnät[4]. Parlamentet understryker att elförbrukningen förväntas öka med 60 % till 2030, att det finns ett växande behov av att integrera en stor andel intermittent förnybar energi i elnätet och att elnät behöver anpassas till ett mer decentraliserat, digitaliserat och flexibelt elsystem, inbegripet optimering av systemdrift och fullt utnyttjande av lokala flexibilitetsresurser, efterfrågeflexibilitet och energilagringslösningar för att komplettera grossistmarknaderna och förbättra nätresiliensen, vilket medför ytterligare 23 GW gränsöverskridande kapacitet till 2025 och därefter ytterligare 64 GW kapacitet till 2030. Parlamentet noterar att över 40 % av unionens distributionsnät är över 40 år gamla och behöver moderniseras[5].

5. Europaparlamentet upprepar att EU senast 2030 måste investera cirka 375–425 miljarder euro i distributionsnät och totalt

---

1 EU DSO-enheten är ett tekniskt expertorgan och en sammanslutning av systemansvariga för distributionssystem som bemyndigats genom elmarknadsförordningen ((EU) 2019/943) att främja elmarknadens funktion och energiomställningen.

2 Det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (Entso-E) är en organisation för samarbete mellan de europeiska systemansvariga för överföringssystem.

3 Internationella valutafonden (IMF), IMF Staff Background Note on EU Energy Market Integration, 16 januari 2025, ingående i rådets bakgrundsinformation av den 17 januari 2025 om integration av EU:s energimarknad: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5438-2025-INIT/en/pdf.

4 Kommissionens meddelande ”Elnät, den felande länken – en EU-handlingsplan för elnät” av den 28 november 2023 (COM(2023)0757).

5 ibid.

584 miljarder euro i överförings- och distributionsnät[1], inklusive förbindelseledningar och distributionsnätens anpassning till energiomställningen.

6. Europaparlamentet noterar med oro att kostnaderna för att hantera överbelastning i EU:s elöverföringsnät under 2023 uppgick till 4,2 miljarder euro[2] och fortsätter att öka samt att inskränkningar utgör ett hinder för en ökad andel förnybar energi. Parlamentet noterar att denna siffra inte omfattar distributionsnätet för el. Parlamentet betonar att under 2023 inskränktes nästan 30 TWh förnybar el i flera medlemsstater på grund av otillräcklig nätkapacitet. Parlamentet noterar vidare den kraftiga ökningen av de årliga timmarna med negativa elpriser, som steg från 154 under 2018 till 1 031 i september 2024[3], till stor del orsakad av överbelastning vid gränserna, och bristen på tillräckling lagring, flexibilitet och efterfrågeflexibilitet på elmarknaden för att tillfälligt matcha försörjningen av intermittent förnybar el med efterfrågan på el. Om dessa problem åtgärdas kan det bidra till att överskottsutbud absorberas, och därmed till att användningen av befintlig nätinfrastruktur maximeras, men befintliga marknads- och regleringsramar ger ofta inte tillräckliga incitament för att uppnå detta.

7. Europaparlamentet framhåller att underlåtenheten att modernisera och bygga ut EU:s elnät jämte det snabba införandet av de stora volymer intermittent förnybar energi som krävs för att uppnå målen, har lett till och kommer att fortsätta leda till höga nivåer av s.k. dispatch down (instruktioner om att minska produktionen). Parlamentet anser att begränsningen av produktionen av förnybar energi, som orsakas av överbelastning och inskränkningar i elnätet, utgör ett oacceptabelt slöseri med förnybar el av högt värde och med pengar. Parlamentet uppmanar kommissionen att som en del av sitt kommande europeiska kraftnätpaket fastställa en EU-strategi för att kraftigt minska begränsningen av produktionen av förnybar el.

8. Europaparlamentet betonar smarta näts roll för att förbättra hanteringen av överbelastning och optimera distributionen av el från förnybara energikällor. Parlamentet betonar att de bidrar till nätflexibilitet genom integrationen av digitala verktyg som underlättar efterfrågeflexibilitet och kollektiv egenförbrukning. Parlamentet understryker att bättre nätförvaltning ökar energiresiliensen, minskar inskränkningar och säkrar tillgången under efterfrågetoppar.

---

1 ibid.

2 Acers marknadsövervakningsrapport 2024, Transmission capacity for cross-zonal trade of electricity and congestion management in the EU, 3 juli 2024.

3 Acers marknadsövervakningsrapport 2024, Key developments in EU electricity wholesale markets, 20 mars 2024.

9. Europaparlamentet framhåller att elnätsinfrastrukturen är en prioriterad fråga för att EU ska kunna uppnå strategiskt oberoende och sina klimat- och energimål. Parlamentet noterar att given för en ren industri innehåller ett åtagande om elektrifiering med en elektrifieringsgrad på 32 % för hela ekonomin senast 2030 som nyckelprestationsindikator, vilket skulle kräva en betydande och kontinuerlig modernisering och utbyggnad av näten. Parlamentet beklagar att förseningar i handläggningen av ansökningar om anslutning till näten leder till en långsammare elektrifiering, även i medlemsstater där produktionen från förnybara energikällor ökar snabbt.

10. Europaparlamentet framhåller särskilt den avgörande roll som energigemenskaper kan spela för att stödja lokala ekonomier. Parlamentet beklagar att energigemenskaper och mindre operatörer möter oproportionerliga hinder för nätanslutning och tillgång till nätfinansiering på grund av regulatoriska hinder och resursbegränsningar. Parlamentet uppmanar därför de medlemsstater som släpar efter i detta avseende att fullt ut genomföra bestämmelserna i paketet om ren energi, 55 %-paketet och direktivet om förnybar energi, så att medborgare, kommuner, små och medelstora företag och bolag kan delta aktivt på elmarknaden, särskilt genom att utveckla gynnsamma ramar för gemenskaper för förnybar energi och främja energidelningssystem. I samband med finansiering av nät på EU-nivå och nationell nivå bör hänsyn tas till de särskilda behoven för projekt som drivs av energigemenskaper.

Lagstiftningssituation och utmaningar

11. Europaparlamentet är övertygat om att stabila regelverk är en viktig förutsättning för att få till stånd privata investeringar i elnätet och möjliggöra elektrifiering av EU:s ekonomi till rimliga priser, och upprepar att det är nödvändigt att genomföra redan antagen lagstiftning innan man överväger eventuella nya översyner.

12. Europaparlamentet understryker att integrerad nätplanering inom olika sektorer på lokal, regional, nationell och europeisk nivå kommer att leda till ökad systemeffektivitet och minskade kostnader. Parlamentet uppmanar därför kommissionen och medlemsstaterna att arbeta för en integrerad planering och säkerställa att utvecklingsplanerna för elnäten anpassas till de nationella energi- och klimatplanerna för 2021–2030 för alla spänningsnivåer. En förstärkt styrningsram skulle bidra till att säkerställa anpassning mellan nätutvecklingsplaner och politiska mål på nationell nivå och EU-nivå. Medlemsstaterna är skyldiga att rapportera om sina bidrag till EU:s mål genom de nationella energi- och klimatplanerna, men det finns för närvarande ingen motsvarande skyldighet för systemansvariga för överföringssystem att systematiskt rapportera på EU-nivå.

13. Europaparlamentet understryker att TEN-E-förordningen och projekt av gemensamt intresse och projekt av ömsesidigt intresse är kraftfulla verktyg i utvecklingen av unionens gränsöverskridande energiinfrastruktur. Parlamentet beklagar bristerna i den nuvarande tioårsplanen för nätutveckling för europeisk elinfrastruktur, som leder till att investeringsintressena inte tillgodoser de gränsöverskridande behoven[1] och att nätplaneringen inte fullt ut drar nytta av gränsöverskridande och sektorsövergripande besparingar[2]. Parlamentet beklagar vidare förseningar när det gäller slutförandet av projekt av gemensamt intresse. Parlamentet uppmanar kommissionen att införa mer samordnad, långsiktig sektorsövergripande planering för att uppnå de relaterade besparingarna och fördelarna i hela EU. Parlamentet betonar att sådan samordnad planering skulle kunna ge bättre information om kostnadsfördelningen av infrastruktur mellan medlemsstaterna. Parlamentet noterar att endast fem projekt för smarta elnät med en gränsöverskridande inverkan ingick i förteckningen över projekt av gemensamt intresse under 2023, trots att TEN-E-förordningen gör det möjligt för sådana projekt att erhålla status som projekt av gemensamt intresse även om de överskrider en fysisk gräns. Parlamentet är därför fast övertygat om att förfarandet för projekt av gemensamt intresse måste stärkas, förenklas och effektiviseras för att bli tydligare och mer transparent. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att fullt ut slutföra projekten av gemensamt intresse. Parlamentet uppmanar kommissionen att skyndsamt föreslå en riktad översyn av TEN-E-förordningen för att 1) införa ett robust planeringsförfarande som kombinerar de systemansvarigas ansvar med en stärkt roll för Acer genom att ge Acer mandat att godkänna scenarierna och tioårsplanen för nätutveckling för europeisk elinfrastruktur, 2) säkerställa att scenarier utarbetas i linje med agendan för minskade koldioxidutsläpp och underlätta tillgången för projekt för smarta elnät och 3) införa ett förenklat ansökningsförfarande för små och medelstora systemansvariga för distributionssystem.

14. Europaparlamentet betonar att nätplanering är en långsiktig process med nära koppling till investeringsstabilitet. Parlamentet föreslår därför att tidsramen för nätutvecklingsplaner förlängs till 20 år. Parlamentet betonar att nätinvesteringar krävs omgående för EU:s konkurrenskraft och att de inte bör försenas.

15. Europaparlamentet noterar dessutom att EU kommer att fortsätta att ha starka elförbindelser med sina grannländer och att kommissionen därför bör stärka detta samarbete med grannländerna genom projekt

---

1 Acers övervakningsrapport från 2024, ”Electricity Infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system”, 16 december 2024, s. 17.

2 ibid.

av ömsesidigt intresse med tredjeländer, i enlighet med TEN-E-förordningen.

16. Europaparlamentet betonar med eftertryck att FSE-E har visat sig vara det klart viktigaste instrumentet för samfinansiering av gränsöverskridande energiinfrastruktur och insisterar på en fortsättning av instrumentet. Parlamentet välkomnar att projekt för havsbaserade elnät omfattas av kommissionens senaste tilldelning av bidrag inom ramen för FSE-E.

17. Europaparlamentet anser att bristen på detaljerade, tillförlitliga och jämförbara uppgifter om nätplanering på nationell nivå och EU-nivå utgör ett hinder för effektivare nät. Parlamentet uppmanar därför medlemsstaterna att fullt ut genomföra den relevanta bestämmelsen i eldirektivet[1], särskilt artikel 32, och att uppmuntra mindre systemansvariga för distributionssystem att tillämpa bestämmelsen i denna artikel.

18. Europaparlamentet välkomnar EU DSO-enhetens rapport om god praxis för utvecklingsplaner för distributionsnät[2] (DND-planer), där medlemsstaterna uppmanas att inkludera kostnads-nyttoanalyser i sina DND-planer för utvärdering av investeringsmöjligheter. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att utarbeta riktlinjer med utgångspunkt från denna rapport, i samarbete med EU DSO-enheten, för att harmonisera och öka insynen i den nationella utvecklingsplaneringen för distributionsnät, offentliggöra en europeisk översikt över DND-planerna och kräva att alla överförings- och distributionsoperatörer förser energitillsynsmyndigheterna med nödvändiga uppgifter om sin nuvarande och framtida värdkapacitet och nätplanering, så att energitillsynsmyndigheterna kan granska nätplaneringen ordentligt. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att genomföra artikel 31.3 i direktiv (EU) 2024/1711, som ålägger nätoperatörer att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet inom sitt verksamhetsområde, för att säkerställa transparens och göra det möjligt för berörda parter att fatta välgrundade investeringsbeslut. Parlamentet uppmanar kommissionen att utveckla en centraliserad onlinedatabas för alla överföringsplaner och DND-planer.

19. Europaparlamentet framhåller den betydande risk som inskränkning av produktionen utgör för lönsamheten i investeringar i förnybar energi, särskilt med tanke på att många medlemsstater inte kompenserar marknadsaktörer för inskränkta elvolymer, trots kraven i artiklarna 12 och 13 i förordning (EU) 2019/943. Parlamentet

---

1 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

2 EU DSO-enheten, ”DSO Entity’s identified good practices on Distribution Network Development Plans”, 1 juli 2024.

beklagar bristen på transparens, tillgänglighet och tillräckligt detaljerade uppgifter om volymer av förnybar energi som inskränkts och kostnader för hantering av överbelastning.

20. Europaparlamentet framhåller värdet av att införa tydliga mått för att mäta om EU är på rätt väg att uppnå den nätutbyggnad och förstärkning som krävs för att uppnå 2050-målen. Parlamentet noterar att sådana mått skulle kunna omfatta minskade inskränkningar av förnybar energi, lägre nätutvecklingskostnader i förhållande till den levererade kapaciteten, ökad effektiv användning av befintlig infrastruktur, minskade förluster och lägre råmaterialintensitet.

21. Europaparlamentet noterar det arbete som utförts av Entso-E och EU DSO-enheten gällande harmoniserade definitioner av nätens tillgängliga värdkapacitet för systemansvariga och för att upprätta en unionsomfattande översikt. Parlamentet anser att de nationella tillsynsmyndigheterna skulle vinna på tydliga rättsliga bestämmelser om hur medlemsstaterna kan prioritera nätanslutningar, för att komma bort från ”först till kvarn”-principen. Parlamentet uppmanar därför kommissionen att ändra artikel 6 i direktiv (EU) 2019/944 om den inre marknaden för el, som en del av den översyn av direktivets genomförande som kommissionen ska slutföra senast den 31 december 2025, och att följaktligen införa transparenta kriterier för prioriterad anslutning vilka ska väljas och definieras ytterligare av medlemsstaterna för (1) producentanslutning, såsom projektets kvalitet och mognad, åtagandenivå, bidrag till minskade koldioxidutsläpp och samhällsekonomiska värde och för (2) konsumentanslutning, såsom projektets kvalitet och mognad, åtagandenivå, bidrag till minskade koldioxidutsläpp, allmänintresse eller dess strategiska och/eller samhällsekonomiska värde samt nätoptimering. Parlamentet uppmanar de nationella tillsynsmyndigheterna och medlemsstaterna att införa tydliga prioriteringsregler i överensstämmelse med de lokala och nationella förhållandena, så att man kan komma bort från ”först till kvarn”-principen och hindra ansökningar om anslutning som inte bygger på ett stabilt projekt, som är spekulativa eller där utvecklaren inte kan påvisa tillräckligt åtagande för projektets genomförande.

22. Europaparlamentet understryker att förbättrade gränsöverskridande förbindelseledningar erbjuder betydande potential för kostnadsbesparingar på systemnivå, med årliga minskningar av produktionskostnaderna som uppskattas till 9 miljarder euro fram till 2040, samtidigt som det krävs årliga investeringar på 6 miljarder euro i gränsöverskridande infrastruktur och lagringskapacitet.

23. Europaparlamentet beklagar att vissa medlemsstater inte uppnådde sammanlänkningsmålet på 10 % senast 2020, och uppmanar dem med kraft att sträva efter att uppnå det nuvarande sammanlänkningsmålet på 15 % senast 2030, i enlighet med

förordning (EU) 2018/1999, eftersom sammanlänkningskapaciteten är avgörande för att EU:s inre elmarknad ska fungera och leda till betydande kostnadsbesparingar på systemnivå och minskade produktionskostnader på 9 miljarder euro årligen fram till 2040[1]. Parlamentet beklagar att de 32 GW i gränsöverskridande kapacitet som behövs fram till 2030 fortfarande är en olöst fråga[2]. Parlamentet beklagar förseningarna och osäkerheten när det gäller flera sammanlänkningsprojekt. Parlamentet uppmanar därför kommissionen att senast i juni 2026 föreslå ett bindande sammanlänkningsmål för 2036 på grundval av en behovsbedömning. Parlamentet betonar behovet av samarbete med medlemsstater som inte är värdmedlemsstater och av att EU och dess grannländer deltar i förhandlingarna för att säkerställa att projekten slutförs.

24. Europaparlamentet betonar behovet av att påskynda tillståndsförfarandena för elinfrastruktur. Parlamentet betonar att utbyggnaden av nätet inte bör försenas av långdragna tillståndsförfaranden eller överdrivna rapporteringskrav. Parlamentet välkomnar därför de positiva framsteg som gjorts med antagandet av bestämmelserna i den senaste översynen av direktivet om förnybar energi, särskilt artikel 16f, och förordningen om påskyndad tillståndsgivning,[3] för att påskynda, effektivisera och förenkla tillståndsförfarandena för projekt för elnät och förnybar energi, särskilt principen om övervägande allmänintresse för elnätsprojekt. Parlamentet noterar dock att det i vissa medlemsstater inte har skett någon väsentlig förbättring av tidsfristerna för projekttillståndsgivning, trots de ambitiösa ramar som fastställts på EU-nivå. Parlamentet uppmanar därför med kraft medlemsstaterna att genomföra dessa åtgärder utan dröjsmål, och uppmanar kommissionen att noga övervaka genomförandet av direktivet om förnybar energi och regelbundet bedöma om reviderade tillståndsbestämmelser är tillräckliga för att uppnå EU:s mål. Parlamentet uppmanar dessutom kommissionen att fastställa riktlinjer för medlemsstaterna om införande av en princip om tyst medgivande i sina nationella planeringssystem, i enlighet med artikel 16a i direktivet om förnybar energi. Parlamentet betonar att en förstärkning av den administrativa kapaciteten, bland annat genom tillräcklig bemanning av planerings- och tillståndsmyndigheter, kommer att påskynda tillståndsförfarandena.

---

1 Acers övervakningrapport från 2024, ”Electricity Infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system”, av den 16 december 2024.

2 Kommissionens meddelande ”Elnät, den felande länken – en EU-handlingsplan för elnät” av den 28 november 2023 (COM(2023)0757).

3 Rådets förordning (EU) 2022/2577 av den 22 december 2022 om fastställande av en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi (EUT L 335, 29.12.2022, s. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2577/oj).

25. Parlamentet uppmuntrar medlemsstaterna att utarbeta planer för att utse särskilda infrastrukturområden för elnätsprojekt, i enlighet med artikel 15e i direktivet om förnybar energi. Parlamentet betonar att sådana planer är mycket viktiga för att ta hänsyn till lokala särdrag och säkerställa respekt för skyddade områden. Parlamentet betonar att dessa planer bör samordnas ihop med fastställandet av accelerationsområde för förnybar energi, för att säkerställa en rationell, effektiv och integrerad strategi för utveckling av energiinfrastruktur.

26. Europaparlamentet noterar att handlingar ofta ska lämnas in i pappersform. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka digitaliseringen av dessa processer för att påskynda tillståndsförfarandena. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att se över all EU-lagstiftning som är relevant för tillståndsgivning, såsom direktivet om miljökonsekvensbedömning[1], i syfte att införa obligatoriska krav på digitala ansökningar, digital inlämning och digital behandling.

27. Europaparlamentet betonar vikten av allmänhetens acceptans och engagemang vid utvecklingen av nya elnätprojekt och uppmanar kommissionen att utveckla en uppsättning bästa praxis som ska delas mellan medlemsstaterna i detta avseende. Parlamentet betonar den avgörande betydelsen av effektiv kommunikation med medborgare och lokalsamhällen när det gäller elnätprojekt och förstärkning av elnätet. Parlamentet noterar att stöd på lokal nivå kan bidra till att påskynda kritisk infrastruktur och därmed uppfylla målen på nationell nivå och EU-nivå. Parlamentet efterlyser ett snabbt genomförande av EU:s kraftsamlingspakt och samordning med nationella signatärer (systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distributionssystem, nationella tillsynsmyndigheter) för att allmänheten ska kunna delta i ett tidigt skede och på ett meningsfullt och regelbundet sätt i elnätprojekt.

28. Europaparlamentet efterlyser sammankallande av en Taiex-grupp[2] om tillståndsgivning i det kommande europeiska kraftnätpaketet för att stödja medlemsstaterna i arbetet med att komma till rätta med administrativa flaskhalsar, förbättra lagstiftningskapaciteten och påskynda projektgodkännanden genom utbyte av bästa praxis och gränsöverskridande samordning.

---

1 Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (kodifiering) (EUT L 26, 28.1.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

2 Taiex är kommissionens instrument för tekniskt bistånd och informationsutbyte till stöd för offentliga förvaltningar när det gäller införlivande, genomförande och efterlevnad av EU-lagstiftningen samt för utbyte av bästa praxis inom EU.

29. Europaparlamentet välkomnar de initiativ som tillkännagivits inom ramen för handlingsplanen för överkomliga energipriser. Parlamentet rekommenderar kommissionen att utvidga trepartsavtalet om överkomliga energipriser för Europas industri till att omfatta mindre energiproducenter, däribland energigemenskaper, små och medelstora företag och företag som utnyttjar flexibilitet och efterfrågeflexibilitet, och att koppla dessa samarbetsstrukturers slutsatser till nätplaneringsprocesser på nationell nivå och EU-nivå för att optimera planering, investeringar och nätutnyttjande redan från början.

30. Europaparlamentet betonar att det behöver göras förbättringar av ramen för offentlig upphandling för att hantera utmaningar för nätoperatörer när det gäller försörjningskedjan. Parlamentet välkomnar därför kommissionens meddelande om given för en ren industri och kommissionens tillkännagivande av en kommande översyn av direktiven om offentlig upphandling[1]. Parlamentet betonar den offentliga upphandlingens potential för den fortsatta utvecklingen av en stark leveranskedja i EU för tillverkning av utrustning, programvara och tjänster för elnät. Parlamentet uppmanar kommissionen att främja resiliens, hållbarhet och säkerhet i upphandlingsförfaranden för nätoperatörer. EU:s bestämmelser om offentlig upphandling bör bli mer samstämmiga. Parlamentet uppmanar kommissionen att anpassa EU:s regler för offentlig upphandling i syfte att harmonisera och förenkla funktionella upphandlingsspecifikationer för att öka produktionskapaciteten för nätkomponenter.

31. Europaparlamentet anser att det är nödvändigt med adekvat standardisering och gemensamma tekniska specifikationer för att uppnå stordriftsfördelar och påskynda teknikutvecklingen. Parlamentet anser dessutom att det är mycket viktigt att säkerställa rätt standardiseringsnivå så att tillverkarnas innovationskapacitet inte minskar.

32. Europaparlamentet upprepar behovet av att överväga nya affärsmodeller mellan utrustningstillverkare och operatörer, såsom långsiktiga ramavtal som uppmuntrar övergången från enstaka nätprojekt till långvariga och strukturerade nätprogram, vilket medför en mer förutsägbar planering för producenter av nätteknik. Parlamentet efterlyser effektivare upphandlingsförfaranden för tillhandahållande av nätutrustning och nättjänster.

33. Europaparlamentet betonar att denna kommande översyn av direktiven om offentlig upphandling kommer att göra det möjligt att

---

[1] Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

inkludera kriterier för hållbarhet, resiliens och europeiskt företräde i EU:s offentliga upphandlingsförfaranden för strategiska sektorer, i enlighet med bestämmelserna i artikel 25 i förordning (EU) 2024/1735[1]. Parlamentet kräver att elnät och relaterad teknik uttryckligen erkänns som strategiska sektorer för att säkerställa att de är stödberättigade enligt den reviderade ramen. Parlamentet understryker att en förstärkning av det europeiska företrädet i offentliga upphandlingsförfaranden är avgörande för att minska EU:s beroende av leverantörer utanför EU, öka säkerheten i leveranskedjan och främja en resilient industriell bas i EU som kan stödja energiomställningen. Parlamentet välkomnar att Europeiska investeringsbanken (EIB) infört ett nättillverkningspaket för att stödja den europeiska leveranskedjan med minst 1,5 miljarder euro i motgarantier för tillverkare av nätkomponenter. Parlamentet efterlyser ytterligare liknande finansiella instrument för att skapa långsiktig investeringssäkerhet och påskynda ökningen av den europeiska produktionskapaciteten.

Finansiering

34. Europaparlamentet noterar att de globala investeringarna i kraftkapacitet under de senaste fem åren har ökat med nästan 40 %, medan investeringarna i nätinfrastruktur har släpat efter. Parlamentet noterar att uppskattningar av de investeringar som EU kommer att behöva göra i sitt elnät under perioden 2025–2050 varierar från 1 950 miljarder euro till 2 600 miljarder euro[2].

35. Europaparlamentet konstaterar med oro att den anslagna budgeten inom ramen för FSE-E inte har varit tillräcklig för att påskynda alla kategorier av projekt av gemensamt och av ömsesidigt intresse. Med en budget på 5,84 miljarder euro för perioden 2021–2027 har programmet begränsad kapacitet och kan få svårt att hålla jämna steg med investeringsbehoven. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att avsevärt öka anslagen till FSE-E och den procentandel av FSE-E-medlen som anslås till elinfrastruktur som en separat tillräcklig resurs, när nästa fleråriga budgetram föreslås, och att säkerställa att projekt på distributions- och överföringsnivå med ett EU-mervärde är berättigade till FSE-E-medel. Parlamentet uppmuntrar kommissionen att ytterligare undersöka möjligheterna

---

1 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 (EUT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

2 Acers övervakningsrapport från 2024, ”Electricity Infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system”, 16 december 2024, s. 30.

till samfinansiering mellan FSE-E och finansieringsmekanismen för förnybar energi.

36. Europaparlamentet konstaterar att EU-medel främst anslås till överföringsnät med relativt obetydliga anslag till distributionsnät, trots deras betydande roll i EU:s energiomställning, vilket framgår av det faktum att FSE-E mellan 2014 och 2020 finansierade projekt till ett värde av omkring 5,3 miljarder euro, varav omkring 1,7 miljarder euro gick till överföringsnät och 237 miljoner euro till smarta distributionsnät. Parlamentet noterar att den senaste förteckningen över projekt av gemensamt intresse endast innehöll fem projekt för smart el.

37. Europaparlamentet beklagar djupt att regionala fonder såsom Sammanhållningsfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden eller faciliteten för återhämtning och resiliens visserligen tillhandahåller nätinvesteringar i teorin, men i praktiken underutnyttjas för nätprojekt. Parlamentet beklagar också att utvärderingskriterierna vid bedömning av projekt som lämnats in i samband med ansökningsomgångar inom ramen för EU:s innovationsfond förhindrar finansiering för demonstration och tillverkning av nätteknik. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att säkerställa att ett proportionellt belopp av sådana medel också används till nätinvesteringar.

38. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att förenkla tillgången för nätoperatörer till de EU-medel som förvaltas av medlemsstaterna, till exempel genom att inrätta en enda kontaktpunkt i de medlemsstater där en stor andel av de systemansvariga för distributionssystem är små eller medelstora.

39. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att föreslå ett särskilt finansieringsinstrument, såsom ett instrument baserat på intäkter från det marknadsbaserade systemet för utsläppsminskning, för att ge medlemsstaterna möjlighet att stödja decentraliserade och innovativa nätprojekt med ett tydligt EU-mervärde, inbegripet mindre projekt, och säkerställa att det används effektivt av medlemsstaterna för dessa ändamål.

40. Europaparlamentet betonar behovet av regelverk för att locka privata investeringar och säkerställa tariffer som återspeglar kostnaderna, utöver offentliga finansieringsmekanismer.

41. Europaparlamentet är övertygat om att förutseende investeringar och framåtblickande investeringar kommer att bidra till att åtgärda flaskhalsar i nätet och förhindra inskränkningar. Parlamentet påpekar att det i förordningen om elmarknadens utformning fastställs reglering av förutseende investeringar, men att det saknas en harmoniserad definition och ett harmoniserat genomförande i hela unionen. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att snabbt

tillämpa ovannämnda bestämmelser i förordningen om elmarknadens utformning och undanröja nationella rättsliga hinder, de nationella tillsynsmyndigheterna att undanröja hinder för regleringsincitament och avskräckande åtgärder samt kommissionen att skyndsamt ge vägledning om godkännande av förutseende investeringar, såsom tillkännagivits i handlingsplanen för elnät[1]. Parlamentet anser att det kan vara fördelaktigt med ytterligare harmonisering i detta avseende. Parlamentet efterlyser detaljerade kostnads-nyttoanalyser och scenariobaserad planering för att bedöma sannolikheten för framtida utnyttjande, och rekommenderar ett godkännandeförfarande i två steg för projekt med högre risknivå genom att först godkänna mindre budgetar för undersökningar eller planering, följt av ett andra godkännande av de dyrare stegen, för att minska risken för strandade tillgångar.

42. Europaparlamentet är medvetet om att nätinvesteringar från kapitalmarknaderna kan uppmuntras genom marknadsorienterade villkor såsom passande avkastning och ett stabilt regelverk. Parlamentet betonar att EU och medlemsstaterna bör uppmuntra privata investeringar genom riskreducerande verktyg eller garantier från medlemsstaterna. Parlamentet uppmanar kommissionen och EIB att ytterligare stärka initiativ och verktyg för finansiering och riskminskning, såsom motgarantier, för att stödja ytterligare utvidgning och modernisering av elnätet till överkomliga priser för systemansvariga. Parlamentet betonar vikten av att säkerställa att EU:s elnät finansieras och därmed ägs av offentligt och privat kapital endast från EU-aktörer eller tidigare granskade investerare från tredjeländer med tanke på infrastrukturens kritiska karaktär.

43. Europaparlamentet understryker att även om investeringsbeslut bör styras av effektivitetsvinster, inbegripet energi- och kostnadseffektivitet, bör investeringarna inte bara inriktas på kapitalkostnader, utan investeringar som optimerar, förnyar och moderniserar den befintliga infrastrukturen bör också övervägas. Parlamentet välkomnar därför artikel 18 i förordningen om elmarknadens utformning, enligt vilken tariffmetoderna ska beakta både kapital- och driftskostnader och ersättning till operatörer för att öka effektiviteten i driften och utvecklingen av deras nätverk, bland annat genom energieffektivitet, flexibilitetstjänster och digitalisering. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att noggrant genomföra sina bestämmelser och att fokusera på att säkerställa rättvis och snabb ersättning till de systemansvariga för deras kostnader.

44. Europaparlamentet konstaterar att elektrifieringen av EU:s ekonomi, där det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, skulle bidra till att

---

1 Kommissionens meddelande ”Elnät, den felande länken – en EU-handlingsplan för elnät” av den 28 november 2023 (COM(2023)0757).

sänka nättarifferna genom att fördela kostnaderna mellan ett större antal användare. Parlamentet betonar därför vikten av att säkerställa att utvecklingen av det framtida nätet är helt anpassad till efterfrågeprognoserna till följd av ökad elektrifiering. Parlamentet är oroat över att experter förutspår en ökning av nättarifferna på omkring 50–100 % fram till 2050[1]. Parlamentet betonar därför behovet av instrument och incitament som hjälper elnätsoperatörer att effektivt förvalta tillgänglig nätkapacitet, bland annat genom flexibilitetstjänster, i syfte att minska de omedelbara behoven av nätinvesteringar. Parlamentet betonar att flexibla anslutningsavtal, flexibla nättariffer och lokala flexibilitetsmarknader bidrar till näteffektivitet. Parlamentet uppmanar de nationella tillsynsmyndigheterna att främja dessa flexibla tariffer som gör det möjligt för konsumenterna att enkelt reagera på prissignaler och samtidigt skydda utsatta hushåll och företag från pristoppar. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att aktivt ta itu med flaskhalsar i tariffer, anslutningsavgifter och bestämmelser för att underlätta investeringar i gränsöverskridande och havsbaserade hybridnät.

45. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att genomföra det relevanta EU-regelverket för att frigöra efterfrågeflexibilitet genom att påskynda införandet av smarta mätare, möjliggöra tillgång till data från alla mätanordningar och säkerställa effektiva prissignaler, så att industrier och hushåll kan optimera sin förbrukning och minska sina elräkningar och samtidigt bidra till att minska driftskostnader och behovet av ytterligare investeringar i elnät.

46. Europaparlamentet betonar att den lättnad i nättarifferna och vissa avgifter som skulle kunna leda till lägre elpriser, såsom föreslås i handlingsplanen för överkomliga energipriser, måste åtföljas av en plan för att ersätta de medel som behövs för investeringar i näten med alternativa källor, så att man undviker underinvesteringar i näten i framtiden.

47. Europaparlamentet betonar vikten av att minimera merkostnaderna på konsumenternas räkningar till följd av de investeringar som krävs för att genomföra den modernisering och utbyggnad av nätet som behövs om EU:s klimat- och konkurrenskraftsmål ska uppnås. Parlamentet uppmanar kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna för att utveckla en samordnad uppsättning bästa praxis för investeringar och en sammansättning av skäliga nättariffer med stark tonvikt på att öka transparensen och avlägsna icke energirelaterade avgifter från tarifferna.

---

1 Acers övervakningsrapport för 2024, ”Electricity Infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system”, se ovan.

48. Europaparlamentet påpekar att överföringsinfrastruktur och tillgång till kapacitet mellan elområden är avgörande för en integrerad marknad och för utbyte av förnybar energi med låga marginalkostnader, samtidigt som systemsäkerheten respekteras. Parlamentet noterar att det i förordningen om elmarknadens utformning fastställs ett mål på minst 70 % för kapacitet som är tillgänglig för handel mellan elområden senast 2025, men medlemsstaterna är långt ifrån att nå det. Parlamentet uppmanar därför medlemsstaterna och deras systemansvariga för överföringssystem att påskynda sina ansträngningar för att maximera möjligheterna till handel mellan elområden för att säkerställa en effektiv inre marknad för el, lämpliga investeringsbeslut och integrering av förnybar energi. Parlamentet beklagar att uppnåendet av detta mål ofta har lett till kostnader för omdirigering. Parlamentet noterar att befintliga mekanismer för kostnadsdelning, såsom gränsöverskridande kostnadsfördelning, kompensation mellan systemansvariga för överföringssystem och kostnadsdelning för omdirigering, är begränsade och svåra att genomföra, vilket inte uppmuntrar till gränsöverskridande investeringar, såsom havsbaserade nät. Parlamentet uppmanar kommissionen att på ett övergripande sätt se över och förbättra sådana mekanismer för att säkerställa att de återspeglar de gemensamma fördelarna med infrastruktur och tar itu med mångfalden av elflöden, oavsett om de är interna eller gränsöverskridande, inbegripet en rättvis och balanserad mekanism för kostnads-nyttofördelning för gränsöverskridande infrastrukturprojekt, på grundval av objektiva kriterier.

49. Europaparlamentet noterar Entso-E:s rapport från april 2025 om potentiella alternativa elområdeskonfigurationer på grundval av simuleringar av prissättningsmarginaler på plats som tillhandahålls av systemansvariga för överföringssystem.

Nätförstärkande teknik, digitalisering, innovativa lösningar och resiliens

50. Europaparlamentet understryker att nätförstärkande teknik, digitala lösningar, stödtjänster och datahanteringsteknik samt apparater för smart energi, som ofta utnyttjar artificiell intelligens, avsevärt kan öka den befintliga nätkapacitetens effektivitet och maximera användningen av befintliga tillgångar, vilket minskar kravet på ny infrastruktur, till exempel genom att tillhandahålla realtidsinformation om energiflöden. Parlamentet insisterar därför på att dessa tekniker och innovativa lösningar måste utforskas. Parlamentet uppmanar med kraft de nationella tillsynsmyndigheterna att uppmuntra systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem att i högre grad förlita sig på sådan teknik, att väga kostnaderna och fördelarna med användningen av den jämfört med nätutbyggnad och använda ersättningssystem som baseras på fördelar snarare än på kostnader,

och att jämföra systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem på grundval av deras användning av sådan teknik. Parlamentet uppmanar kommissionen att ytterligare främja sådan innovativ teknik när den bedömer projekt för vilka EU-finansiering söks.

51. Europaparlamentet välkomnar det arbete som Entso-E och EU DSO-enheten hittills har utfört för att utveckla TSO/DSO Technopedia[1], och uppmanar kommissionen att föreskriva att Technopedia ska uppdateras vartannat år för att korrekt återspegla den tekniska mognadsgraden för de tekniker som ingår.

52. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att ytterligare möjliggöra och öka digitaliseringen av det europeiska elsystemet, så att driften av elsystemet kan optimeras och trycket på leveranskedjan minskas. Parlamentet understryker att datadelning och datakompatibilitet är avgörande för planering och optimering av elnätet. Parlamentet uppmuntrar medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, EU DSO-enheten och Acer att fortsätta påskynda sitt arbete med det övervakningssystem som bygger på indikatorer som mäter smarta näts prestanda (indikatorer för smarta nät), i enlighet med eldirektivet.

53. Europaparlamentet betonar det akuta behovet av att förbättra säkerheten och resiliensen hos kritisk elinfrastruktur, inklusive sammanlänkningar och undervattenskablar som riskerar sabotage, och att öka dess resiliens mot extrema väderhändelser, klimatförändringar och fysiska och digitala attacker. Parlamentet betonar att samarbetet på nationell, regional och EU-nivå behöver förstärkas.

54. Europaparlamentet betonar den ökande risken för samordnade cyberattacker riktade mot hela EU:s elnät. Parlamentet påminner om vikten av ett snabbt genomförande av cybersäkerhetsregler och andra relaterade nätföreskrifter och tillhörande lagstiftning, såsom

---

1 EU DSO-enheten, ”Implementation of Action 7 in the EU Action Plan for Grids: DSO/TSO Technopedia, ENTSO-E & DSO Entity”, 18 december 2024.

NIS 2-direktivet[1] och cybersäkerhetsakten[2], och uppmanar kommissionen att i kommande lagstiftningsöversyner korrigera statusen för fysisk nätutrustning, inbegripet nätutrustning som kan fjärrstyras, såsom växelriktare, som för närvarande inte har en tillräckligt hög cybersäkerhetsstandard, särskilt i fall där tillverkaren är skyldig enligt ett tredjelands jurisdiktion att rapportera information om sårbarheter i programvara eller hårdvara till det tredjelandets myndigheter. Parlamentet efterlyser ett förstärkt samarbete på EU-nivå mellan alla parter för att stärka beredskapen och resiliensen. Parlamentet anser att de nationella tillsynsmyndigheterna bör erkänna operatörernas kostnader för att vidta cybersäkerhets- och resiliensåtgärder och ge incitament till investeringar som syftar till att öka energiinfrastrukturens resiliens mot cyberhot, fysiska hot och hybridhot, inbegripet klimatanpassningsåtgärder.

55. Europaparlamentet understryker behovet av att intensifiera insatserna för att skydda befintlig och framtida kritisk energiinfrastruktur under vattnet och på land. Parlamentet anser att EU bör spela en större roll när det gäller att förebygga incidenter som hotar denna infrastruktur, främja övervakning och återställa skadad infrastruktur med hjälp av den senaste tekniken. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att hitta lösningar för att öka skyddet av och resiliensen hos kritisk infrastruktur, inbegripet lösningar på finansieringen av sådana åtgärder och sådan teknik.

56. Europaparlamentet erkänner att nya högspänningsnätprojekt ger en multifunktionell och kostnadseffektiv möjlighet att integrera ytterligare säkerhetsåtgärder (t.ex. sensorer, sonarer etc.) och miljölösningar (t.ex. fågelskyddsåtgärder, branddetektorer, ekologiska korridorer etc.) om de planeras på ett övergripande sätt. Parlamentet uppmanar kommissionen att ta fram riktlinjer för de nationella tillsynsmyndigheterna för att säkerställa att den inledande nätprojektsplaneringen genomförs och finansieras med tanke på dessa delar.

---

1 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 av den 14 december 2022 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 och direktiv (EU) 2018/1972 och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet) (EUT L 333, 27.12.2022, s. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

2 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/881 av den 17 april 2019 om Enisa (Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå) och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik och om upphävande av förordning (EU) nr 526/2013 (cybersäkerhetsakten) (EUT L 151, 7.6.2019, s. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

57. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen, systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem att utveckla ett gemensamt EU-ägt europeiskt energidataområde som grundar sig på teknisk expertis och praxis med användning av tillgängliga data[1], och på en gemensam uppsättning regler som säkerställer säker och transparent portabilitet och interoperabilitet för energidata, där harmoniserade data hanteras, utbyts och lagras på ett säkert sätt i EU. Parlamentet betonar att detta gemensamma europeiska energidataområde bör underlätta samkörning och delning av data genom lämpliga styrningsstrukturer och datadelningstjänster, till stöd för kritisk energiverksamhet, inbegripet överföring och distribution. Parlamentet understryker att europeiska systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distributionssystem och andra tidigare granskade elnätsaktörer måste kunna driva nätet på ett säkert och smart sätt och optimera dess användning genom att integrera flexibilitet och innovativ teknik, i linje med de centrala principerna rörande driftskompabilitet, förtroende, datavärde och styrning. Parlamentet noterar att arrangemangen för datautbyte också måste ta hänsyn till samverkan med parter utanför EU.

58. Europaparlamentet erkänner möjligheten till flexibilitet som ett nödvändigt verktyg för att optimera systemdriften, upprätthålla stabiliteten i systemet och ge konsumenterna egenmakt genom att uppmuntra dem att ändra sina konsumtionsmönster. Parlamentet betonar vikten av att genomföra lämpliga åtgärder för att garantera effektiva prissignaler som ger incitament till flexibilitet, även från alla slutkonsumenter, och att säkerställa att alla resurser bidrar till systemsäkerheten, bland annat genom att påskynda införandet av smarta mätare och smarta energieffektiva byggnader och möjliggöra tillgång till data från alla mätinstrument. Parlamentet uppmanar de nationella tillsynsmyndigheterna att erkänna innovationer och pilotprojekt för flexibilitet i systemet, i den mån dessa inte inverkar negativt på nätets övergripande balans och stabilitet, och att fortsätta att stimulera innovation.

59. Europaparlamentet uppmanar de nationella tillsynsmyndigheterna att ha ett nära samarbete med systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem för att bedöma de nationella systemens flexibilitetspotential och behov i den nuvarande och framtida planeringen, med beaktande av industrins närvaro, stora konsumenter, stora producenter och

---

1 European Commission: Directorate-General for Energy, Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research ISI, Guidehouse, McKinsey & Company, TNO, Trinomics, Utrecht University, Berkhout, V., Villeviere, C., Bergsträßer, J., Klobasa, M., Regeczi, D., Dognini, A., Singh, M., Stornebrink, M., Hülsewig, T., Seigeot, V., Lenzmann, F.Breitschopf, B., *Common European Energy Data Space*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2023.

lagring. Parlamentet framhåller särskilt den viktiga roll som lagringstillgångar, inbegripet långtidslagring av el som kan leverera upp till 100 timmar el, kan spela när det gäller att tillhandahålla tjänster för hantering av överbelastning till nätet. Parlamentet noterar att för att kunna tillhandahålla dessa viktiga systemtjänster behöver investerare i lagringstillgångar stabila, långsiktiga intäktsmodeller, på motsvarande sätt som stödsystem har lyckats ge intäktssäkerhet för förnybara produktionstillgångar.

Försörjningskedjor, råmaterial och kompetensbehov

60. Europaparlamentet noterar med oro att den ökade efterfrågan på nätteknik globalt har satt press på försörjningskedjorna och tillgången på kablar, transformatorer, komponenter och kritisk teknik. Parlamentet lyfter fram slutsatserna i Internationella energiorganets rapport Building the Future Transmission Grid[1] från februari 2025, att det nu tar två till tre år att anskaffa kablar och upp till fyra år att säkra stora krafttransformatorer, och att de genomsnittliga ledtiderna för kablar och stora krafttransformationer nästan har fördubblats sedan 2021.

61. Europaparlamentet oroas över de långa ledtiderna för många nätteknikskomponenter och står fortfarande fast vid att det europeiska tekniska ledarskapet inom nättekniken måste bevaras, och betonar behovet av innovation för att utveckla, demonstrera och skala upp europeisk högkapacitetsnätteknik och innovativ nätförstärkande teknik.

62. Europaparlamentet betonar att kritiska och strategiska råmaterial är nödvändiga för nätinfrastruktur och att efterfrågan på aluminium och koppar kommer att öka med 33 % respektive 35 % fram till 2050[2]. Parlamentet noterar kommissionens beslut att erkänna vissa projekt för kritiska råmaterial som strategiska projekt enligt rättsakten om kritiska råmaterial[3], för att säkra tillgången till dessa viktiga råmaterial och diversifiera försörjningskällorna. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att öka

---

1 Internationella energiorganet, ”Building the Future Transmission Grid – Strategies to navigate supply chain challenges”, februari 2025, https://iea.blob.core.windows.net/assets/a688d0f5-a100-447f-91a1-50b7b0d8eaa1/BuildingtheFutureTransmissionGrid.pdf.

2 KU Leuven, Eurometaux, *Study quantifies metal supply necessary to reach EU’s climate neutrality target*, 25 april 2022, https://www.eurometaux.eu/media/hxdhepyp/press-release-study-quantifies-metal-supplies-needed-to-reach-eu-s-climate-neutrality-goal.pdf.

3 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 av den 11 april 2024 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020 (EUT L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

materialåtervinningen och stödja strategiska partnerskap och handelsavtal i detta syfte.

63. Europaparlamentet betonar behovet av att stärka nätförsörjningskedjorna för att öka försörjningen av nätteknik till överkomliga kostnader, och på så sätt begränsa de kostnader som påförs konsumenternas via nätavgifter. Parlamentet efterlyser en strategisk strategi för att förvärva energiteknik, energikomponenter eller kritiska råmaterial som rör nät för att undvika att det uppstår beroende av enskilda leverantörer utanför EU.

64. Europaparlamentet anser att det krävs en övergripande, samordnad och långsiktig nätplanering för hela det europeiska energisystemet för att lösa flaskhalsen i försörjningskedjans kapacitet, och att en sådan planering ger tillverkarna nödvändig insyn och förutsägbarhet för att de ska kunna planera ökningar av tillverkningskapaciteten på lämpligt sätt. Parlamentet anser att en sådan planering måste vara tillförlitlig och möjliggöra nya affärsmodeller, t.ex. långsiktiga ramavtal och avtal om kapacitetsreservation.

65. Europaparlamentet uppmanar till största möjliga standardisering av viktig elnätsutrustning, så långt det är tekniskt möjligt, genom en gemensam teknisk bedömning av kommissionen, systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem och industrin, som omfattar alla spänningsnivåer, för ökad produktion, lägre priser, kortare leveranstider och främjad driftskompatibilitet mellan systemen.

66. Europaparlamentet betonar det akuta behovet av att åtgärda bristen på arbetskraft inom energisektorn. Parlamentet noterar att kommissionen har beräknat att arbetskraften inom energisektorn måste öka betydligt för att man ska kunna bygga ut förnybar energi, modernisera och utvidga elnät och få fram energieffektivitets- och nätteknik och annan relevant teknik. Parlamentet beklagar den brist på industrielektriker som 15 medlemsstater rapporterat, vilket ökar de systemansvarigas personalbehov. Parlamentet framhåller att arbetskraften inom energisektorn måste öka med 50 % fram till 2030 för att stödja utbyggnaden av förnybar energi[1], nätutbyggnad och energieffektivitet, och att uppskattningsvis ytterligare två miljoner arbetstillfällen krävs inom eldistribution fram till 2050. Parlamentet efterlyser utbildnings-, kompetensutvecklings- och omskolningsinitiativ som prioriterar elnätsrelaterad kompetens för att komma till rätta med kompetensbrister. Parlamentet välkomnar partnerskap mellan universitet och näringslivet och riktade EU-akademier för kompetens för strategiska sektorer, inklusive elnät. Parlamentet uppmuntrar systemansvariga för distributionssystem

---

1 Kommissionens meddelande Kompetensunionen av den 5 mars 2025 (COM(2025)0090).

och överföringssystem att diversifiera sin arbetskraft, bland annat genom att öka kvinnors deltagande.

67. Europaparlamentet upprepar att medlemsstaterna och EU bör samarbeta för att anpassa de relevanta kompetensprogrammen och utveckla bästa praxis för att på alla utbildningsnivåer tillgodose den växande efterfrågan på kompetens, med stark betoning på att uppmuntra en jämn könsfördelning inom sektorn.

68. Europaparlamentet framhåller den avgörande roll som små och medelstora företag och EU:s företag spelar när det gäller att försörja tekniksektorn för elnät. Parlamentet påpekar behovet av tillgång till ekonomiskt överkomlig elektrifiering, begränsade kostnader i försörjningskedjan och en kvalificerad arbetskraft.

Havsbaserad energi

69. Europaparlamentet erkänner den strategiska betydelsen av att utveckla havsbaserade anläggningar när det gäller att uppnå EU:s mål om energioberoende, ökad användning av förnybar energi, ett resilient och kostnadseffektivt elsystem och klimatneutralitet senast 2050. Parlamentet betonar vikten av att fullt ut utnyttja potentialen i Europas fem havsområden för havsbaserad energiproduktion. Parlamentet framhåller den särskilda betydelsen av Nordsjön (som omfattar det geografiska området Nordsjön, inbegripet Irländska sjön och Keltiska havet), som erbjuder gynnsamma förhållanden och den största potentialen, med ett överenskommet mål om en installerad havsbaserad produktionskapacitet på 300 GW senast 2050 inom ramen för energisamarbetet för Nordsjön. Parlamentet välkomnar de framsteg som har gjorts i detta avseende. Parlamentet betonar behovet av att utveckla ett nätformat elnät till havs, inklusive hybridsammanlänkningar, särskilt i Nordsjön, för att fullt ut utnyttja den havsbaserade potentialen och förbättra integrationen av elmarknaden. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att stärka det regionala samarbetet om nätplanering och energisamarbetet i alla havsområden med EU:s grannländer, särskilt Förenade kungariket och Norge, specifikt när det gäller utveckling av havsbaserad vindkraft och planering och tillverkning av elnät.

70. Europaparlamentet betonar behovet av ett stabilt och förutsägbart regelverk som säkerställer de mest optimala arrangemangen för handel, så att det förtroende bland investerarna som krävs för att stödja utvecklingen och sammanlänkningen av havsbaserade nät och havsbaserade vindkraftsprojekt kan skapas, och därmed säkerställa marknadseffektivitet och effektiva gränsöverskridande flöden, även med länder utanför EU. Parlamentet understryker behovet av att stärka de nationella näten när så krävs för att maximera fördelarna med havsbaserad energi. En kombination av havsbaserad överföring med produktionstillgångar (hybridprojekt till havs) kommer att vara

en integrerad del av ett effektivt nätsystem, eftersom det medför flera fördelar för det europeiska energisystemet, men rätt regelverk som kan stimulera nödvändiga investeringar saknas fortfarande.

Samarbete medländer utanför EU

71. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka samarbetet och samordningen med likasinnade tredjeländer som Norge och Förenade kungariket. Parlamentet påminner om att utvecklingen av elinfrastruktur för att utnyttja Nordsjöns potential för havsbaserad vindkraft är en gemensam prioritering för både EU och Förenade kungariket.

72. Europaparlamentet betonar behovet av en pragmatisk och samarbetsinriktad strategi för elhandel mellan EU och Förenade kungariket. Parlamentet uppmanar kommissionen att ha ett nära samarbete med den brittiska regeringen för att komma överens om en ömsesidigt fördelaktig handelsordning som stärker försörjningstryggheten och vägen mot nettonollutsläpp för båda jurisdiktionerna. Parlamentet anser dessutom att handelsordningarnas effektivitet kan förbättras ytterligare. Parlamentet uppmanar kommissionen att samarbeta konstruktivt med sina brittiska motparter i denna fråga.

De yttersta randområdena

73. Europaparlamentet betonar de unika utmaningar som EU:s yttersta randområden och andra områden som inte är anslutna till det europeiska elnätet står inför. Parlamentet betonar deras beroende av import och höga sårbarhet för strömavbrott och extrema klimatrisker. Parlamentet noterar vikten av att utveckla resilienta och oberoende energisystem genom lokal nätutveckling och renare energiproduktion. Parlamentet uppmanar kommissionen att ta itu med dessa regioners särskilda behov i det europeiska kraftnätspaketet och föreslå ytterligare ekonomiskt stöd för att öka deras energisystems oberoende och ta itu med deras brist på förbindelseledningar och att de inte åtnjuter de bredarna fördelarna med elnätsanslutning.

°

° °

74. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.